

Engels

3de graad A-finaliteit
III-Eng-a

BRUSSEL

D/2024/13.758/311

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang met de tweede graad

Het leerplan voor de derde graad sluit aan bij en bouwt verder op het leerplan Engels voor de tweede graad A-finaliteit (II-Eng-a).

2.2 Samenhang in de derde graad

2.2.1 Samenhang met de leerplannen algemene vorming binnen de A-finaliteit

De leerplannen algemene vorming binnen de A-finaliteit (Maatschappelijke vorming, Nederlands, Engels, Frans en Wiskunde) vertonen een belangrijke samenhang. Die samenhang heeft niet zozeer te maken met de invalshoek van het leerplan die voor elk vak verschillend is, maar wel met de levensechte en betekenisvolle contexten die gelijkaardig kunnen zijn bij de realisatie van de verschillende leerplannen.

2.2.2 Samenhang met andere leerplannen Engels binnen de finaliteit

Binnen de A-finaliteit zijn er twee leerplannen voor Engels. Je vindt het overzicht in het schema hieronder. Dit is het leerplan voor alle studierichtingen van de arbeidsmarktfinaliteit, met uitzondering van Onthaal en recreatie.

III-Eng-a A-finaliteit m.u.v. Onthaal en recreatie	III-EngS-a Onthaal en recreatie
Het basisleerplan	Het leerplan verdiept een aantal doelen van het basisleerplan in functie van de beroepskwalificaties verbonden aan de richting Onthaal en recreatie.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en op doelen die leiden tot een of meer beroepskwalificaties. Dat laatste is het geval voor de studierichtingen Grootkeuken en catering, Moderealisatie, Onthaal, organisatie en sales, Restaurant en keuken en Schoonheidsverzorging.

Het leerplan is bestemd voor volgende studierichtingen:

- Afwerking bouw;
- Assistentie in wonen;
- Zorg en welzijn;
- Basiszorg en ondersteuning;
- Beweging en sport;
- Binnen- en buitenschrijnwerk;
- Binnenschrijnwerk en interieur;
- Bouwplaatsmachinist;
- Brom- en motorfietsinstallaties;
- Brood- en banketbakkerij;
- Datacommunicatie en netwerkinstallaties;

- Decoratie en schilderwerken;
- Decor, etalage en publiciteit;
- Dier en milieu;
- Dierenzorg;
- Elektrische installaties;
- Fietsinstallaties;
- Goud en juwelen;
- Groenaanleg en -beheer;
- Groendecoratie;
- Grootkeuken en catering;
- Haarverzorging;
- Koelinstallaties;
- Koetswerk;
- Lassen-constructie;
- Logistiek;
- Mechanische vormgeving;
- Moderealisatie;
- Onderhoudsmechanica auto;
- Onthaal, organisatie en sales;
- Paardenhouderij;
- Plant en milieu;
- Podiuminstallaties;
- Preventief onderhoud machines en installaties;
- Printmedia;
- Restaurant en keuken;
- Ruwbouw;
- Sanitaire en verwarmingsinstallaties;
- Schoonheidsverzorging;
- Slagerij;
- Textielverzorging;
- Topsport (finaliteit arbeidsmarkt);
- Urwerkmaken;
- Vrachtwagenchauffeur.

Het leerplan is gericht op 4 graaduren. De school kiest welke tweede taal (Engels of Frans) zij aanbiedt.

In enkele studierichtingen zijn Engels én Frans verplicht. In de studierichting Onthaal, organisatie en sales zijn in de modellessentabel 8 graaduren opgenomen voor het realiseren van de leerplannen Engels en Frans. In de studierichtingen Grootkeuken en catering, Moderealisatie, Restaurant en keuken, Schoonheidsverzorging en Vrachtwagenchauffeur zijn in de modellessentabel 6 graaduren opgenomen.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

Het onderwijs moderne vreemde talen wil alle leerlingen toelaten tegen het einde van het secundair onderwijs een niveau van taalcompetentie in de vreemde taal te ontwikkelen dat hen in staat stelt om zo

zelfstandig mogelijk te communiceren. Tegelijkertijd wil het leerlingen enthousiast maken voor talen en hen leren hun taalleerproces in eigen handen te nemen.

3.1 Engels en het vormingsconcept

Het leerplan Engels is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In dit leerplan ligt de nadruk op talige vorming, maar ook culturele en sociale vorming hebben een belangrijke plaats. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en het gebruik van de eigen taal en van andere talen. Ze leert leerlingen van taal genieten in zijn vele vormen. Leerlingen worden communicatief vaardiger en leren kritisch informatie te verwerven en verwerken. Ze leren ook creatief om te gaan met taal. Taalonderwijs verrijkt de interculturele vorming van een leerling. Taal is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving en biedt ook kansen om de meertalige en veelzijdige wereld om ons heen te verbeelden en op een gastvrije wijze te ontsluiten. De leerlingen tonen een blijvende verwondering voor het fascinerende van taal en staan open en respectvol tegenover elke vorm van talige diversiteit in het Nederlands en tegenover elke vreemde taal.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. De leerlingen leren op een gepaste en respectvolle manier talig om te gaan met gesprekspartners. Ze zijn er zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren kunnen worden geïnterpreteerd en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Culturele vorming

Er bestaat een voor de hand liggende band tussen talen en culturele vorming. Die band biedt leerlingen de mogelijkheid om cultuur en kunst via de taal te verkennen en te begrijpen. Cultuur heeft zowel een eigentijdse als een historische dimensie. Leerlingen leren de wereld kennen in zijn veelkleurige culturele diversiteit. Met die verschillende culturen zijn verschillende talen, taaluitingen en taalvariëteiten verbonden. Via culturele vorming komen ze ook in contact met het artistieke en krijgen ze oog voor de esthetische component van cultuur.

Verbeelding

Om zich te kunnen inleven in literatuur is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen.

Gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid

Elke leerling heeft zijn plaats in de klas, op school en in de samenleving. Er is aandacht voor de eigen (thuis)taal en cultuur en die van de ander. Inzicht verwerven in taalvariatie draagt bij tot respectvol omgaan met die ander. De leerlingen staan open voor de meertalige wereld rondom hen en zien meertaligheid als een verrijking. Taal bouwt bruggen tussen mensen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Openstaan voor de veelzijdige wereld en zich verplaatsen in de ander

Talen zijn communicatiemiddelen maar ook dragers van identiteit. Talen vertolken culturele expressies, normen, waarden en opvattingen van een individu, een groep, een gemeenschap, een samenleving. Met verschillende culturen zijn verschillende taaluitingen verbonden. In onze dynamische, superdiverse samenleving zijn talen meer dan ooit een troef en een kans om gastvrij met elkaar in dialoog te gaan. Zo ontstaan verbinding en een genuanceerd beeld van een cultuur. De interculturele component beoogt de leerlingen te sensibiliseren voor de plaats en het belang van de vreemde taal in hun omgeving.

Functioneel communiceren in respectvolle interactie

Communiceren staat centraal in dit leerplan. De leerlingen leren succesvol functioneren in relevante communicatieve situaties. Leerlingen durven en kunnen zich steeds beter, passender en doelgerichter uitdrukken in een vreemde taal.

Gepaste talige bouwstenen gebruiken

Het leerplan focust op wat de leerlingen met de taal moeten kunnen doen. Om dat te bereiken, gebruiken ze gepaste strategieën, ontwikkelen ze attitudes en zetten ze talige bouwstenen in. Onder talige bouwstenen verstaan we voor deze doelgroep lexicon, taalhandelingen, grammatica en uitspraak.

Van taal genieten, de beeldende kracht van taal en literatuur beleven

Een belangrijk doel van taalonderwijs is leerlingen te laten genieten van talen. In de lessen Engels kan dat door de Engelstalige cultuur te ontdekken via allerlei teksten, waaronder literaire zoals film(fragmenten), (kort)verhalen, liedjes, sprookjes, strips, cartoonsgedichten, sketches. Die teksten kunnen de interesse van de leerlingen voor de taal en zijn cultuur prikkelen.

3.3 Opbouw

Dit leerplan is opgebouwd uit deze componenten.

- Communicatie: receptief, productief en interactief;
- Identiteit in diversiteit;
- Literatuur;
- Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie.

Het is belangrijk om de samenhang tussen de componenten te bewaken: ze zijn te onderscheiden, maar niet te scheiden. Bovendien spelen ze vaak tegelijkertijd en werken ze ook op elkaar in.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met de tweede graad

Het leerplan voor de derde graad sluit aan bij en bouwt verder op het leerplan voor de tweede graad A-finaliteit (II-Eng-a). Bij het opstellen van de tekstkenmerken, minimumvereisten en kenniselementen is het ERK-niveau A1/A1+ als richtsnoer gebruikt in de tweede graad.

Waar relevant verwijzen we bij de leerplandoelen naar de leerplandoelen Engels van de tweede graad A-finaliteit. Meer gedetailleerde informatie over de samenhang met de tweede graad vind je op de leerplanpagina bij de [basisinformatie](#).

3.4.2 Samenhang in de derde graad

Binnen de arbeidsmarktfinaliteit zijn er twee leerplannen voor Engels. Dit is het basisleerplan.

III-Eng-a A-finaliteit (m.u.v. Onthaal en recreatie)	III-EngS-a Onthaal en recreatie
Tekstkenmerken, minimumvereisten en kenniselementen (ERK richtsnoer A1+)	Tekstkenmerken en minimumvereisten (ERK richtsnoer A2)

De leerplannen Engels en Frans delen eenzelfde visie op vreemdetalenonderwijs. Om die reden is niet enkel de opbouw, maar ook de invulling van die leerplannen erg gelijkend. Ook met Nederlands is er een duidelijke samenhang. Leerlingen lezen, luisteren, spreken en schrijven in het Nederlands, Engels en Frans en zetten daarbij strategieën in.

3.5 Aandachtspunten

3.5.1 Algemene aandachtspunten

- De leerlingen van de derde graad A-finaliteit vormen een diverse groep. Dat maakt een gedifferentieerde aanpak belangrijk. Meer info over [pedagogisch-didactische thema's](#) en specifiek over [differentiatie](#) vind je op de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.
- Het leerplan helpt leerlingen bij het leggen van verbanden binnen het leerplan en over de vakken heen. Het stimuleert leerlingen tot leren in samenhang. Die samenhang krijgt vorm in verschillende organisatiemodellen waarbij vakken afzonderlijk, gedeeltelijk geïntegreerd of geïntegreerd worden aangeboden. Meer informatie over [diverse organisatiemodellen](#) kan je vinden op de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.
- In de A-finaliteit kunnen levensechte opdrachten inspelen op de ervaring van leerlingen maar ze kunnen ook de ervaringswereld van leerlingen verbreden.
- Leerlingen van de A-finaliteit hebben behoefte aan duidelijke structuur en ondersteuning zowel wat betreft de inhoud van het geleerde als wat betreft het leren zelf. Sturing heeft op termijn de zelfstandige ontwikkeling van de leerling op het oog.

3.5.2 Vakspecifieke aandachtspunten

Goed taalonderwijs

Goed taalonderwijs spreekt de creativiteit van leerlingen aan, motiveert hen en doet hen het plezier van taal ervaren. Dat kan je bereiken door te werken met authentiek materiaal, in te spelen op de leefwereld van de leerlingen, genietend te laten luisteren en lezen zonder de nadruk te leggen op tekstbegrip, rechtstreekse communicatie (ook digitaal) met anderstaligen te laten voeren, keuzemogelijkheden aan te bieden, interactieve en activerende werkvormen te gebruiken.

Om de leerlingen maximale oefenkansen te bieden is het noodzakelijk dat ze het Engels als doeltaal zoveel mogelijk actief inzetten tijdens de les. Soms betekent dat dat je je inbreng als leraar beperkt of dat je de spreekruimte niet volledig laat innemen door sterk taalvaardige leerlingen. Daarnaast spreek je als leraar het best zo veel mogelijk de doeltaal om de luistervaardigheid van de leerlingen te trainen. Zo maak je hen vertrouwd met de natuurlijke intonatie en klanken van de doeltaal. Authentieke bronnen zijn een meerwaarde. Toch kan het soms doeltreffender zijn in het Nederlands te communiceren, bv. voor remediërende opmerkingen of zelfreflectie.

Je creëert een veilig klimaat zodat de leerlingen bereidheid en durf ontwikkelen om te communiceren. Dat kan je doen door bv. aan te geven dat leerlingen kunnen leren uit fouten, door hen in kleinere groepjes te laten werken, de kans te geven om de opdracht op eigen tempo uit te voeren, te differentiëren in ondersteuning. Je waardeert het wanneer leerlingen bij het communiceren uit hun comfortzone durven stappen.

Leren uit feedback is essentieel in het leerproces. Je besteedt daar best voldoende aandacht en tijd aan.

Leerinhouden

We onderscheiden zes communicatieve vaardigheden. Receptie, productie en interactie hebben elk een schriftelijke en een mondelinge component. Schriftelijke interactie is een nieuwe vaardigheid voor de doelgroep van dit leerplan.

Daarnaast is er expliciete aandacht voor het interculturele en het literaire. De nadruk ligt niet op het begrijpen van de tekst maar op het openstaan voor interculturele verschillen en het beleven van literatuur.

Doelgerichte communicatie

De focus blijft op doelgerichte communicatie liggen. Wie doelgericht wil communiceren, stemt zijn taal af op de context en houdt rekening met elementen uit het communicatiemodel. Leerlingen communiceren in betekenisvolle situaties.

De tabellen bij de vaardigheden vermelden de kenmerken en minimumvereisten waaraan de teksten moeten voldoen. Voor de receptieve vaardigheden bakenen ze de moeilijkheidsgraad van de aangeboden teksten af. Voor productie en interactie gaat het om minimumvereisten voor teksten die leerlingen produceren. Die kenmerken en minimumvereisten zijn dus een leidraad bij de selectie van teksten en het opstellen van evaluatiecriteria. Bij het opstellen van de kenmerken en minimumvereisten is het ERK-niveau A1+ als richtsnoer gebruikt. Je vindt in de tabellen met kenmerken en minimumvereisten van dit leerplan suggesties (☑Keuze) om leerlingen extra uit te dagen. Uiteraard kan je ook andere kenmerken of minimumvereisten op een ander niveau aanbieden om leerlingen extra uit te dagen.

Soms zal je een vaardigheid apart inoefenen, maar meestal kan je de vaardigheden niet scheiden. Zo kan je bv. een leestekst (receptief) gebruiken als vertrekpunt voor productie of interactie.

Bouwstenen

In de derde graad consolideren de leerlingen de geziene woordenschat en breiden die verder uit. Dit leerplan legt de te kennen woorden en taalhandelingen niet vast, aangezien de communicatiebehoeften van de leerlingen verschillen. Als leraar kies je dus woordvelden die relevant zijn voor jouw leerlingengroep, al dan niet in functie van de gekozen studierichting.

Het leerplan van de tweede graad expliciteert enkele eenvoudige grammaticale items die de leerlingen aan het einde van de tweede graad moeten kunnen inzetten in functie van doelgerichte communicatie. In de derde graad bouw je daarop verder. Je verwacht dat de leerlingen er aandacht voor hebben om accurater te communiceren. Naast woordenschat en taalhandelingen kan ook grammatica immers leerlingen helpen om efficiënter te communiceren. Het is echter instrumenteel en geen einddoel. De vakgroep beslist welke items wanneer aan bod komen. Ook daarbij zijn afspraken tussen de taalleraren aangewezen.

Verankeren en automatiseren van bouwstenen vraagt tijd. Voor deze doelgroep is het een uitdaging om tegelijkertijd in te zetten op inhoud en op vorm. Ook in de derde graad zullen leerlingen voornamelijk inzetten op het overbrengen van een boodschap, waardoor ze elementaire fouten maken tegen de vorm (grammatica, uitspraak, spelling). Dat is normaal in het taalleerproces. Het is dan ook essentieel om leerlingen voldoende kansen te bieden om de leerstof vast te zetten. Zo kunnen ze de aangeleerde kenniselementen verwerken en via tussenstappen automatiseren.

Strategieën inzetten

De strategieën krijgen bijzondere aandacht. Ze komen ook expliciet aan bod in andere taalvakken. Een goede beheersing van die strategieën helpt de leerlingen om ook in niet-taalvakken efficiënt met tekst om te gaan. Afspraken tussen de vakken zijn belangrijk om transfer mogelijk te maken en te stimuleren.

Samenwerken over de vakken heen

Voor meerdere leerplandoelen is het verrijkend om vakoverschrijdend te overleggen en samen te werken. Het kan de motivatie van leerlingen verhogen. Daarnaast zorgt het voor duidelijkheid en efficiëntie als je terminologie, stappenplannen en kijkwijzers schoolbreed hanteert.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Communicatie: receptief, productief, interactief

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

2de graad: II-Eng-a LPD 1

Duiding: Het bepalen van het onderwerp en de hoofdgedachte veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, argumentatieve, opiniërende, narratieve teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is echter niet noodzakelijk om elk aspect met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren. In de derde graad kunnen richtingsspecifieke teksten meer aandacht krijgen, o.a. om de motivatie van leerlingen te vergroten. Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning die je aanreikt of de opdracht die je koppelt aan de tekst. Bv. bij een tekst met een hoge informatiedichtheid kan je eenvoudige vragen stellen en omgekeerd.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te

begrijpen of het tekstbegrip niet kunnen formuleren in de doeltaal.

Wenk: Het bepalen van de hoofdgedachte veronderstelt een grondiger tekstbegrip dan het weergeven van het onderwerp. Je kan de leerlingen als tussenstap in eigen woorden laten vertellen wat ze begrepen hebben uit de tekst.

Wenk: De aangeboden teksten bevatten minimaal relevante visuele ondersteuning of ondersteunend non-verbaal gedrag. Je kan echter ook teksten aanbieden zonder die ondersteuning op voorwaarde dat enkele andere tekstkenmerken dat compenseren. Je kiest het best teksten die zo authentiek mogelijk zijn, bv. reclamespotjes en -boodschappen, artikels uit jeugdmagazines, organogram, uitnodigingen, advertenties, affiche, posters, covers, opsporingsberichten, mondelinge aankondigingen, catalogi, tutorials, kastickets, 'tour of the shop'.

Extra: Je kan de leerlingen de hoofdpunten uit de tekst laten halen.

LPD 2 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

2de graad: II-Eng-a LPD 2

Duiding: Relevante informatie selecteren veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, argumentatieve, opiniërende, narratieve teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is echter niet noodzakelijk om dit met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren. In de derde graad kunnen richtingsspecifieke teksten meer aandacht krijgen, o.a. om de motivatie van leerlingen te vergroten.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen of het tekstbegrip niet kunnen formuleren in de doeltaal.

Wenk: De aangeboden teksten bevatten minimaal relevante visuele ondersteuning of ondersteunend non-verbaal gedrag. Je kan echter ook teksten aanbieden zonder die ondersteuning op voorwaarde dat enkele andere tekstkenmerken dat compenseren. Je kiest het best teksten die zo authentiek mogelijk zijn, bv. reclamespotjes en -boodschappen, artikels uit jeugdmagazines, organogram, uitnodigingen, advertenties, affiche, posters, covers, opsporingsberichten, mondelinge aankondigingen, catalogi, tutorials, kastickets, 'tour of the shop'.

LPD 3 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld (minimumvereisten).

2de graad: II-Eng-a LPD 3

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, argumentatieve, opiniërende, narratieve teksten). Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning (aangereikte zinnen, sleutelwoorden of voorbeeld) die je aanreikt. Mogelijke opdrachten, zowel algemeen als richtingsspecifiek: een filmpje maken,

een voicemailbericht inspreken, een enquête of een vragenlijstje opstellen, een (digitaal) bericht versturen, een formulier invullen, een online review of beoordeling schrijven, een post voor sociale media maken, een blog of vlog maken, instructies geven, een tutorial maken, een elevator pitch, uitleg geven over producten of diensten.

Wenk: Het is zinvol om de leerlingen kritisch te leren omgaan met actuele technologische ontwikkelingen, zoals artificiële intelligentie, spraaktechnologie en (ver)taalprogramma's.

Wenk: Er bestaan verschillende geografische varianten van het Engels, die evenwaardig zijn. Je vertoont het best een grote tolerantie t.o.v. die varianten.

Extra: Bij bepaalde opdrachten kan je de leerlingen stimuleren om creatief aan de slag te gaan met lay-out, beeld, rijm, ICT etc. Zo kunnen bv. slogans, affiches, filmpjes, uitnodigingen, infographics aantrekkelijker en doelgerichter worden.

LPD 4 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie (tekstkenmerken en minimumvereisten).

2de graad: II-Eng-a LPD 4

Duiding: Mondelinge interactie veronderstelt dat leerlingen voorbereid aan een gesprek kunnen deelnemen in een vertrouwde context.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, argumentatieve, opiniërende, narratieve teksten). Zowel algemene als richtingsspecifieke onderwerpen komen aan bod. Je kan de leerlingen zowel fysiek als online (appen, (video)chatten ...) laten communiceren.

Mogelijke voorbeelden in functie van het studierichtingsprofiel: een bestelling plaatsen, informatie vragen en geven, een klacht indienen of behandelen, een verkoopsgesprek voeren, iets bestellen, reserveren, klanten onthalen, een telefoongesprek doorschakelen, een afspraak maken of wijzigen, informeren of doorverwijzen van bezoekers, helpdesk of chatbot gebruiken.

Wenk: Je streeft naar een zo authentiek mogelijke situatie met een informatiekloof: de gesprekspartner heeft informatie nodig van de andere(n) om het communicatief doel te bereiken. Dat is nooit 100% voorspelbaar. Op die manier zorg je dat leerlingen naar elkaar luisteren, inspelen op wat de andere zegt en vermijd je dat leerlingen een uitgeschreven dialoog brengen.

Wenk: Bij interactie kunnen volgende taalhandelingen inspirerend werken: aanspreken, advies geven en geruststellen, afscheid nemen, bedanken, begroeten, een aanbod aannemen of weigeren, bevestigen of ontkennen, feliciteren, iets bestellen en betalen, uitnodigen, voorstellen, zich verontschuldigen en reageren op verontschuldigen. Het is zinvol om de leerlingen bewust te maken van beleefdheidsconventies bij de taalhandelingen.

Wenk: Je streeft ernaar dat leerlingen met enige voorbereiding eenvoudige, korte gesprekken in realistische, voorspelbare contexten kunnen voeren, bv. aankoop in een winkel, praktische informatie vragen over prijs, uur. Als aanloop bied je best voldoende ondersteuning aan die je progressief afbouwt.

Wenk: Er bestaan verschillende geografische varianten van het Engels, die evenwaardig

zijn. Je vertoont het best een grote tolerantie t.o.v. die varianten.

4.2 Identiteit in diversiteit

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 5 De leerlingen illustreren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin Engels wordt gesproken.

2de graad: II-Eng-a LPD 5

Wenk: Je biedt lees- en luisterteksten aan die leerlingen de mogelijkheid bieden om aspecten te ontdekken van de andere cultuur. Je maakt de leerlingen vertrouwd met maatschappelijke en interculturele verschillen en laat hen het belang ervan inzien.

Je kan aandacht besteden aan de gehele Angelsaksische wereld.

Je kan de leerlingen de voorbeelden laten geven en toelichten in het Nederlands.

Wenk: Mogelijkheden: sport, muziek, film, gamen, toerisme, gastronomie, tradities, feestdagen, onderwijs, religie, kunst, humor. In de derde graad kan je dit leerplandoel ook behandelen vanuit de actualiteit. Vakoverschrijdend werken is aanbevolen.

Wenk: Het is belangrijk om voldoende aandacht te schenken aan respect voor anderstaligen, en in het bijzonder voor Engelstaligen. Dit leerplandoel leent zich tot het doorprikken van stereotiep denken.

4.3 Literatuur

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 6 De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.

2de graad: II-Eng-a LPD 6

Wenk: Bij de keuze van literaire teksten houd je best rekening met de leefwereld van de leerlingen. Het kan ook zinvol zijn om de leerlingen zelf literaire teksten te laten voorstellen.

Voorbeelden van literaire teksten: boekfragmenten, stripverhaalfragmenten, liedjes(teksten), gedichten, sketches, stand-up comedy, cartoon, film(fragmenten), series, games, videoclipen.

Wenk: Dit leerplandoel kan je vrij laagdrempelig invullen, bv. aan de hand van volgende vragen: waarom sommige aspecten van de tekst aanspreken, waarom de leerling zich identificeert met een bepaald personage, in welke zin de leerling gelijkaardige ervaringen zelf al heeft meegemaakt, waarom de tekst een bepaalde emotionele reactie teweegbrengt, waarom de uitdrukkingsvorm of stijl aanspreekt.

Wenk: Je kan de leerlingen dit laten uitdrukken op een niet-talige manier (bv. een gepaste illustratie of gepast voorwerp zoeken, een moodboard maken, uitbeelden), in het Nederlands of in het Engels.

4.4 Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 7 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen (kenmerken, minimumvereisten).

2de graad: II-Eng-a LPD 7

Wenk: Hoe rijker de woordenschat, hoe rijker de communicatie. Benut daarom voldoende kansen om de woordenschat te verbreden. Je laat het best basiswoordenschat regelmatig terugkeren opdat de leerlingen voldoende woordenschat blijven beheersen en gebruiken.
In de derde graad kan je ook denken aan richtingsspecifieke woordvelden. Overleg met collega's van de richtingsspecifieke vakken is aangewezen. Je kan ook aandacht besteden aan woordcombinaties (bv. collocations).

Wenk: Voorbeelden van woordvelden (in alfabetische volgorde) ter inspiratie:

- cijfers, gewichten, maten, hoeveelheden
- communicatie, multimedia
- dagelijkse bezigheden
- dagelijkse of persoonlijke voorwerpen
- dagen, maanden, seizoenen, feesten
- eten en drinken
- familie
- gevoelens
- instructietaal
- kleding en accessoires
- kleuren, vormen, materialen
- landen en nationaliteiten
- persoonlijke gegevens
- professionele wereld (beroepen)
- school
- sport en ontspanning
- transportmiddelen
- uur en plaats
- vakantie, reizen
- weer
- winkels en diensten
- woning: meubels, uitrusting
- ...

Wenk: Je kan woordenschat op verschillende manieren aanbrengen of inoefenen: in rijk taalmateriaal (context), door in te oefenen en te herhalen in taalproductie, met focus op woordenschat in oefeningen, eventueel zonder context, bv. via flashcards. Je besteedt voldoende aandacht aan het verankeren en automatiseren van geziene basiswoordenschat.

LPD 8 De leerlingen zetten **aspecten van het taalsysteem** in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

2de graad: II-Eng-a LPD 8

Duiding: Voor bepaalde items kan expliciete grammaticale duiding de leerlingen helpen om die vlotter toe te passen. Die duiding kan ook in het Nederlands. Grammatica is echter geen doel op zich, maar slechts een middel. Leerlingen moeten de grammaticale items enkel kunnen toepassen in voor hen betekenisvolle contexten.

Wenk: De kenniselementen die aan bod komen in de tweede graad staan oranje, schuingedrukt in het overzicht.

Wenk: Het kan interessant zijn om contrastief te werk te gaan. Het ervaren van gelijkenissen en verschillen tussen hun moedertaal en de vreemde taal kan leerlingen helpen bij het leren van een nieuwe taal.

Extra: In functie van bepaalde taalhandelingen kan je leerlingen vormen aanbieden die niet opgenomen werden in het overzicht 'aspecten van het taalsysteem'. Bv. Have you ever been ...?, You can/must/have to ..., I would like to / Could I have, Let's.

LPD 9 De leerlingen zetten **doelgericht** strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.

2de graad: II-Eng-a LPD 9

Duiding: Strategieën hebben betrekking op inzicht in taalgebruik toepassen, lees-, luister-, spreek- en schrijfvaardigheden.

Wenk: Het is niet de bedoeling om strategieën theoretisch te benaderen. Je begeleidt de leerlingen en helpt hen steeds zelfstandiger te worden bij het kiezen van de gepaste strategie.

Wenk: Strategieën bij receptieve vaardigheden:

- met lees- en luisterdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- inhoud voorspellen;
- hoofd- en bijzaken onderscheiden;
- lay-out, afbeeldingen en andere visueel ondersteunende elementen gebruiken;
- vragen stellen;
- bepalen of het achterhalen van de betekenis van een onbekend woord belangrijk is;
- ...

Wenk: Strategieën om betekenis van woorden te achterhalen via:

- de context (visuele en tekstuele);
- woorddelen;
- taalverwantschap;
- betekenisonderhandeling;
- talige hulpmiddelen, bv. (digitaal) woordenboek, zoekmachine op afbeeldingen, vertaalapp ...

– ...

Wenk: Strategieën bij productieve vaardigheden:

- met spreek- en schrijfdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- met de ontvanger rekening houden, bv. het gepast inzetten van lichaamstaal, [register](#);
- rekening houden met effecten van non-verbaal gedrag;
- visueel ondersteunende elementen gebruiken;
- talige hulpmiddelen gebruiken, bv. (digitaal) woordenboek, tekstcontrole, uitspraakapp, model, voorbeeld ...;
- lay-out, tekststructuur, signaalwoorden en verwijswoorden, titels en benadrukte woorden gebruiken;
- eigen tekst nakijken;
- ...

Wenk: Strategieën bijkomend voor interactieve vaardigheden:

- met doel van de interactie rekening houden;
- inspelen op wat de ander zegt of schrijft;
- elementen van lichaamstaal en intonatie herkennen en zelf doelgericht inzetten;
- taalgebruik aanpassen aan de ontvanger;
- om hulp of opheldering vragen zoals trager spreken, herhalen of om herhaling vragen, herformuleren, doorvragen en zelf hulp of opheldering bieden;
- actieve luisterhouding aannemen;
- ...

Wenk: De leerlingen zetten strategieën in als de communicatie het doel of de doelgroep dreigt niet te bereiken. Het gaat dan bv. om deze strategieën:

- zinnen herlezen;
- achtergrondruis uitschakelen;
- om herhaling vragen;
- zich afzonderen;
- de communicatie uitstellen naar een later moment;
- om hulp vragen (aan een medeleerling, de leraar ...);
- ...

5 Lexicon en pop-ups

5.1 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Argumentatieve teksten

In argumentatieve teksten voert de schrijver of spreker argumenten aan ter ondersteuning van een stelling of standpunt, bv. betoog.

Beleefdheidsconventies

Beleefdheidsconventies zijn alle (impliciete) afspraken die horen bij het taalgebruik in bepaalde contexten. Daaronder kunnen vallen: het gepaste stemvolume gebruiken, op een geschikt moment het woord nemen, interesse tonen in wat gezegd wordt ...

Doelgericht

Doelgericht slaat op het feit dat de taalgebruiker via het begrijpen of het produceren van talige boodschappen bepaalde doelen probeert te bereiken. Bv. ik vraag in de supermarkt waar ik een bepaald product kan vinden, ik luister naar het weerbericht om te weten hoe ik me moet kleden, ik lees de rest van een verhaal om te weten te komen hoe het afloopt, enz. Om geslaagd te communiceren houdt hij rekening met de communicatieve situatie. De verwerking van de tekst (receptief) en de kwaliteit van de tekst (productief) worden afgemeten aan de mate waarin het doel vlot, succesvol en gepast bereikt is. Dat gebeurt bij voorkeur in betekenisvolle, authentieke of semi-authentieke situaties.

Hoofdgedachte

De hoofdgedachte is het belangrijkste wat over het onderwerp wordt gezegd. Het is m.a.w. de centrale boodschap die de spreker of schrijver tracht over te brengen en die je in één of twee zinnen kan weergeven.

Hoofdpunten

De hoofdpunten zijn alle inhoudelijke elementen die ondersteunend zijn voor de hoofdgedachte.

Informatiedichtheid

Informatiedichtheid is de hoeveelheid informatie die een tekst bevat in verhouding tot de lengte van de tekst: een tekst waarin de informatie heel compact wordt aangeboden, heeft een hogere informatiedichtheid dan een lange tekst met diezelfde informatie.

Informatieve teksten

Informatieve teksten zijn teksten waarin voornamelijk feitelijke informatie wordt meegedeeld, bv. krantenbericht.

Interactie

Interactie is een vorm van directe communicatie waarbij er een onmiddellijke wisselwerking mogelijk is, met een zekere mate van onvoorspelbaarheid en spontaneïteit.

Literaire teksten

Literaire teksten zijn schriftelijke of mondelinge teksten die een esthetische waarde hebben en die vaak een emotioneel effect bij de ontvanger beogen. Literaire teksten dienen in brede zin te worden geïnterpreteerd. Het kan zowel over cartoon, graphic novel, lied(tekst), film(tekst), brief, essay, slam poetry, autobiografie, roman ... als over mengvormen gaan.

Narratieve teksten

Narratieve teksten zijn verhalende teksten, bv. reisverhaal.

Onderwerp (van de tekst)

Het onderwerp van de tekst geeft in één of enkele woorden weer waarover de tekst gaat.

Opiniërende teksten

Opiniërende teksten zijn teksten waarin de schrijver of spreker een mening of standpunt geeft, bv. review.

Persuasieve teksten

Persuasieve teksten hebben tot doel de lezer of luisteraar te overtuigen van een standpunt om daarmee zijn gedachten te beïnvloeden, bv. reclameboodschap.

Prescriptieve teksten

Prescriptieve teksten hebben als doel het handelen van de ontvanger te sturen, bv. recept.

(taal)Register

De term (taal)register verwijst naar taalgebruik dat gebonden is aan een bepaalde situatie, waarbij het zowel om lexicale als om syntactische elementen kan gaan.

Woordcombinaties

Woordcombinaties zijn vaste combinaties van woorden (voorzetsels of zelfstandige naamwoorden bij werkwoorden), bv. to have breakfast, to be interested in ...

5.2 Pop-ups

Tekstkenmerken voor receptie

Afbakening kenmerken van aangeboden teksten:

(Lu: Luisteren/Le: Lezen)	Lu	Le
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete of specifieke inhoud ☒ Keuze: vrij algemene inhoud		
Uiterlijke tekstkenmerken		
Duidelijke lay-out		
Weinig achtergrondruis ☒ Keuze: Met een beperkte mate van achtergrondruis		
Normaal spreektempo met pauzes		
Ondersteunende maar natuurlijke intonatie		
Heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Met visuele ondersteuning		
Met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Structuur/Samenhang		

Zeer eenvoudige, herkenbare tekststructuur ☒ Keuze: Eenvoudige, herkenbare tekststructuur		
Grote samenhang		
Eenvoudige zinsbouw ☒ Keuze: Enkelvoudige en eenvoudige samengestelde zinnen		
Lengte		
Beperkt ☒ Keuze: af en toe iets langere teksten		
Informatiedichtheid		
Laag ☒ Keuze: vrij laag		
Woordenschat		
Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein ☒ Keuze: Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		

Minimumvereisten voor productie

(Spr: spreken/ Sch: schrijven)	Spr	Sch
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
☒ Keuze: vrij algemene inhoud of specifieke inhoud		
Uiterlijke tekstenmerken		
Gepaste lichaamstaal		
☒ Keuze: Enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen		
Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven. ☒ Keuze: redelijk correcte spelling van de meest frequente woorden uit het aangeleerde lexicale repertoire		
Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen.		
Vrij vlot gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse starts		
Structuur/ Samenhang		

Redelijk herkenbare samenhang		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak, tegenstelling ☒ Keuze: duidelijk herkenbare tekstverbanden		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming		
Lengte		
Beperkt ☒ Keuze: af en toe langere teksten		
Zeer beperkt		
Bouwstenen		
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein ☒ Keuze: Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		
Beheersing van hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		
Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van de boodschap door de ontvanger komt meestal niet in het gedrang.		
Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire		
Taalvariëteit		
Gepast register		
Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Minimumvereisten voor interactie

(MI: Mondelinge interactie/SI: Schriftelijke interactie)	MI	SI
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		

Concrete inhoud		
☒ Keuze: vrij algemene inhoud of specifieke inhoud		
Uiterlijke tekstenmerken		
Gepaste lichaamstaal		
Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven.		
Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen.		
Vrij vlot gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse starts		
Structuur/ Samenhang		
Redelijk herkenbare samenhang		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak, tegenstelling ☒ Keuze: duidelijk herkenbare tekstverbanden		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming		
Lengte		
Beperkt ☒ Keuze: af en toe langere teksten		
Zeer beperkt		
Inbreng en participatie		
De communicatie is afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden. ☒ Keuze: kan een eenvoudig gesprek beginnen, gaande houden en beëindigen		
Bouwstenen		
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein ☒ Keuze: Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		
Beheersing van hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		

Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van de boodschap door de ontvanger komt meestal niet in het gedrang.		
Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire		
Taalvariëteit		
Gepast register		
Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen ☒ Keuze: Gepaste beleefdheidsconventies bij alledaagse taalhandelingen		
Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Woordenschat voor receptie

Woordenschat	Lu	Le
Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein ☒ Keuze: Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		

Woordenschat voor productie en interactie

Bouwstenen	Spr	Sch
Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein ☒ Keuze: Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		
Beheersing van hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		

Aspecten van het taalsysteem

Elementen die in de tweede graad aan bod komen, staan oranje, cursief gedrukt in de overzichtstabel.

	<i>zelfstandige naamwoorden</i>	<i>getal</i>
--	---------------------------------	--------------

Morfologische elementen	'determiners'	lidwoorden (bepaald, onbepaald)
		aanwijzende
		bezittelijke
		vragende
	voornaamwoorden	persoonlijke (onderwerp)
	frequente hoofd- en rangtelwoorden	
	bijvoeglijke naamwoorden	
	hoogfrequente werkwoorden meest courante tijden om verleden, heden en toekomst uit te drukken	past simple
		present simple – present continuous
		future simple – going to future
		imperative
	frequente voorzetsels	
	frequente nevenschikkende en hoogfrequente onderschikkende voegwoorden	
	frequente bijwoorden	
Syntaxis	bouw van enkelvoudige en eenvoudige samengestelde zinnen: nevenschikking, onderschikking	
	ontkennende, bevestigende zinnen, mededelende, vragende, bevelende, uitroepende zinnen	
	congruentie: onderwerp – persoonsvorm	
Fonologische elementen	woordklemtoon, articulatie en intonatie	
	uitspraak van klanken en klankencombinaties	
	relatie klank- en schriftbeeld	

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- met de mogelijkheid om (niet-)digitale woordenboeken, naslagwerken en bronnen aangepast aan het taalniveau van de leerlingen te raadplegen.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken

Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen van de basisvorming (MD) of de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen of doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	MD 03.01; BK e; BK f; BK i; BK n; BK p
2	MD 03.02; BK e; BK f; BK i; BK n; BK p
3	MD 03.03; BK e; BK f; BK i; BK n; BK p
4	MD 03.04; BK e; BK f; BK i; BK n; BK p
5	MD 03.08
6	MD 03.09
7	MD 03.06; BK e; BK f; BK i; BK n; BK p
8	MD 03.07; BK e; BK f; BK i; BK n; BK p
9	MD 03.05; BK e; BK f; BK i; BK n; BK p

8.2 Minimumdoelen basisvorming

- 03.01 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
Teksten in het Engels of in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie:
- Zeer eenvoudige, herkenbare tekststructuur
 - Grote samenhang
 - Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein

- Concrete of specifieke inhoud
- Lage informatiedichtheid
- Eenvoudige zinsbouw
- Beperkte lengte
- Variatie aan tekstsoorten

Bijkomend voor schriftelijke receptie:

- Duidelijke lay-out

Bijkomend voor mondelinge receptie:

- Weinig achtergrondruis
- Normaal spreektempo met pauzes
- Ondersteunende maar natuurlijke intonatie
- Heldere uitspraak, duidelijke articulatie
- Met visuele ondersteuning
- Met ondersteuning van non-verbaal gedrag

03.02 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.

Teksten in het Engels of in het Frans

Tekstkenmerken voor receptie

03.03 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld.

In het Engels of in het Frans

Minimumvereisten voor productie:

- Redelijk herkenbare samenhang
- Concrete inhoud
- Gepast register
- Variatie aan tekstsoorten
- Met behulp van ondersteunende middelen

Bijkomend voor schriftelijke productie:

- Beheersing van hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein
- Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire
- Gebruik van hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming
- Zeer beperkte lengte
- Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven

Bijkomend voor mondelinge productie:

- Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein
- Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies, ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang
- Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak, tegenstelling
- Beperkte lengte
- Gepaste lichaamstaal
- Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen
- Vrij vlot gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen,

- ondanks duidelijke aarzelingen en valse starts
- 03.04 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.
In het Engels of in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie
Minimumvereisten voor productie
Bijkomend voor mondelinge en schriftelijke interactie:
- Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen
Bijkomend voor mondelinge interactie:
- De communicatie is afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden
- 03.05 De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.
In het Engels of in het Frans
Voetnoot:
Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 3.
Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
- 03.06 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
In het Engels of in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie
Minimumvereisten voor productie
- 03.07 De leerlingen zetten aspecten van het taalsysteem in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
Onderliggende (kennis)elementen:
Onderstaande kenniselementen gelden voor het Frans of het Engels, afhankelijk van de keuze van het schoolbestuur of de scholengroep om Frans of Engels aan te bieden. Waar gespecificeerd dat ze enkel voor het Frans gelden, door de aanduiding [F], zijn ze enkel van toepassing indien het schoolbestuur of de scholengroep voor het Frans kiest.
- Voornaamwoorden: pronom tonique [F]
- Frequente rangtelwoorden
- Werkwoorden: imperatief
- Frequente nevenschikkende en hoofdfrequentie onderschikkende voegwoorden
- Frequente bijwoorden
- Bouw van eenvoudige samengestelde zinnen: nevenschikking, onderschikking
- Bevelende, uitroepende zinnen
- 03.08 De leerlingen illustreren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin de doeltaal wordt gesproken.
Teksten in het Engels of in het Frans
- 03.09 De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.
Teksten in het Engels of in het Frans
Voetnoot:
Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

8.3 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

Grootkeuken en catering

- e. Functionele communicatievaardigheden Frans en Engels

Moderealisatie

- n. Functionele communicatievaardigheden Frans en Engels

Onthaal, organisatie en sales

- i. Functionele communicatievaardigheden Frans en Engels

Restaurant en keuken

- f. Functionele communicatievaardigheden Frans en Engels

Schoonheidsverzorging

- p. Functionele communicatievaardigheden Frans en Engels

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang met de tweede graad	7
2.2	Samenhang in de derde graad	7
2.2.1	Samenhang met de leerplannen algemene vorming binnen de A-finaliteit.....	7
2.2.2	Samenhang met andere leerplannen Engels binnen de finaliteit.....	7
2.3	Plaats in de lessentabel	7
3	Pedagogisch didactische duiding	8
3.1	Engels en het vormingsconcept	9
3.2	Krachtlijnen	9
3.3	Opbouw.....	10
3.4	Leerlijnen.....	10
3.4.1	Samenhang met de tweede graad	10
3.4.2	Samenhang in de derde graad	11
3.5	Aandachtspunten.....	11
3.5.1	Algemene aandachtspunten	11
3.5.2	Vakspecifieke aandachtspunten	11
3.6	Leerplanpagina.....	13
4	Leerplandoelen	13
4.1	Communicatie: receptief, productief, interactief	13
4.2	Identiteit in diversiteit.....	16
4.3	Literatuur	16
4.4	Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie	17
5	Lexicon en pop-ups	19
5.1	Lexicon	19
5.2	Pop-ups	21
6	Basisuitrusting	26

7	Glossarium.....	27
8	Concordantie	28
8.1	Concordantietabel.....	28
8.2	Minimumdoelen basisvorming	28
8.3	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	30